

**Como ofrecer alternativas a
ejercicios e actividades con
diferentes procesos cognitivos**

LEMBRAR				
LEMBRAR	Xeral	Lembrar feitos/datos sen necesidade de entender. Recuperar información importante da memoria a longo/curto prazo.		
		Dimensións do coñecemento		
		FEITOS	CONCEPTOS	PROCESOS
	Matemáticas	Conxunto de datos ou accións que ocorren ao redor dunha temática ou suceso concreto.	Ideas ou pensamentos que permiten comprender experiencias xurdidas da interacción ca contorna.	Pasos, secuencias ou fases que se necesitan para realizar/alcanzar unha tarefa/meta.
PALABRAS CLAVE		Cando, onde, quen, localización, situación, datación.	Cita, teoría, definición, fórmula, explicación, postulado, principios.	Secuencia, lista de pasos, observación, relación, rastrexo.
ACCIÓN	Xeral	Atopar, localizar, nomear, reproducir, situar, identificar, relatar, enumerar, lembrar, narrar, recoñecer.	Citar, recitar, repetir, memorizar, copiar, dicir, nomear.	Secuenciar, listar, ordenar, enumerar, enunciar, rastrexar.
	Matemáticas	Recolle datos. Recoñecer datos. Recoñecer diferentes tipos de números e medidas. Lembrar fórmulas. Enumerar as situacións que... Identificar elementos ou partes destes Identificar elementos invariantes básicos en formas e figuras. Representar obxectos e situacións matemáticas.	Lembrar unha definición. Enunciar unha propiedade ou proposición. Percibir a magnitude dos números. Manexar diferentes formas de representar números. Percibir unha magnitude. Manexar diferentes formas de representación. Citar exemplos de elementos dun conxunto dado. Citar propiedades.	Identificar, enumerar ou ordenar pasos ou regras. Reproducir a secuencia dun algoritmo. Expresar oralmente procesos básicos matemáticos.
PREGUNTAS		Podes enumerar? Podes lembrar...quen foi...onde ocorreu...como ocorreu...? En que época...?	Podes lembrar...? Como se define ...? Poderías citar...? Que é...? Lembras os principios de ?...	Poderías enumerar os pasos? Que necesitamos para...? En que consiste...? Poderías facerme unha listaxe Que hai que facer para...?
SUXESTIÓN DE ACTIVIDADES EXERCICIOS INTERACTIVOS		Actividade Despregable. Pregunta de verdadeiro falso. Encher ocos. H5P – Essay. H5P - Mark the words.	Preguntas de V/F. Rosco - Adiviña. H5P- Dialog Cards. H5P - Find hotspot/multiple hotspot. H5P - Guess the answer. H5P - Flash cards.	Encher Ocos. Preguntas V/F. Preguntas opción múltiple. Lista desordenada. H5P Drag and drop. Vídeo interactivo.
SUXESTIÓN DE ACTIVIDADES EXERCICIOS PARA A AULA		Copiar un feito concreto. Elaborar unha liña do tempo. Xeolocalizar algún suceso. Escribir un suceso ou feito.	Encher un mapa conceptual mudo. Completar definicións. Memory.	Facer unha listaxe de pasos. Completar un organizador gráfico. Liñas de secuencias.

COMPRENDER				
COMPRENDER	Xeral	Dar sentido e significado a información que tratamos.		
		Dimensións do coñecemento		
		FEITOS	CONCEPTOS	PROCESOS
	Matemáticas	Conxunto de datos ou accións que ocorren ao redor dunha temática ou suceso concreto.	Ideas ou pensamentos que permiten comprender experiencias xurdidas de a interacción coa contorna.	Pasos, secuencias ou fases que se necesitan para realizar/alcanzar unha tarefa/meta.
PALABRAS CHAVE		Explicación, resumo, comparación, relación, narración propia.	Exemplo, revisión, asociación con imaxes, definición propia.	Explicación, informe, comparación, mapeo, reprodución, conclusión.
ACCIÓN	Xeral	Resumir, explicar, expresar, reportar, revisar, ilustrar.	Parafrasear, exemplificar, ilustrar, redefinir.	Interpretar, informar, inferir, deducir, traducir, especificar, comparar.
	Matemáticas	Comprender o significado dos símbolos nunha fórmula. Explicar as variacións nunha fórmula manipulando as súas variables. Identificar os elementos dun conxunto. Describir como e cando utilizar diferentes tipos de números e medidas.	Dar exemplos a partir dunha definición. Dar contraexemplos. Enunciar unha definición propia de unha regularidade. Identificar casos particulares. Tentear e comprobar. Describir as situacións que cumpren con Recoñecer... identidades ou equivalencias. Identificar calidades que poidan xeneralizarse. Percibir e describir formas e figuras, e as súas relacións espaciais.	Interpretar, informar, inferir, deducir, traducir, especificar, comparar. Explicar os pasos dun procedemento. Detectar erros en incumprimento de regras ou pasos. Traballar marcha atrás. Demostrar se unha proposición é ou non correcta. Ler comprensivamente un problema. Comparar procesos seguidos en a estratexia de resolución de problemas. Explicar oralmente os pasos para seguir no proceso.
PREGUNTAS		Podes explicar que...? Podes facer un resumo? Como expresarías...? Podes narrar coas túas palabras...? Como e por que sucede...?	Podes poñer un exemplo? Como compararías...? Podes redefinir coas túas palabras...? Que podes dicir sobre...? Poderías ilustrar...?	Poderías facer unha interpretación de...? Podes reproducir...? Cal é a mellor resposta...? Poderías facer unha conclusión sobre...?
SUXESTIÓN DE ACTIVIDADES EXERCICIOS INTERACTIVOS.		Lista desordenada. Preguntas de V/F. Actividade despregable. H5P - Image sequencing	Despregable. Pregunta de elección múltiple. H5P - Essay. H5P - Flash cards.	Video interactivo eXe. QuExt. H5P - Essay. H5P - Image sequencing.
SUXESTIÓN DE ACTIVIDADES EXERCICIOS PARA A AULA.		Facer unha redacción. Rutina Cor-Símbolo-Imaxe. Resumo de ideas. Visual Thinking.	Xerar un dicionario persoal. Rutina Palabra-Idea-Frase. Explicación grupal. Rutina o Semáforo.	Liña do tempo. Elaborar un informe sobre... Representar graficamente... Reproducir a secuencia de pasos..

APLICAR				
APLICAR	Xeral	Usar ou empregar a información nunha nova situación e/ou aplicala para resolver problemas.		
		Dimensións do coñecemento		
		FEITOS	CONCEPTOS	PROCESOS
	Matemáticas	Conxunto de datos ou accións que ocorren ao redor dunha temática ou suceso concreto.	Ideas ou pensamentos que permiten comprender experiencias xurdidas de a interacción coa contorna.	Pasos, secuencias ou fases que se necesitan para realizar/alcanzar unha tarefa/meta.
PALABRAS CLAVE		Formulación, transferencia, desenvolvemento, transvasamento, predición.	Contextualización, presentación, selección, conexión, emprego, transposición.	Organización, construción, exemplificación, fracción, demostración, pasos, descomposición.
ACCIÓNES	Xeral	Reformular, traducir, elixir, transferir, desenvolver, asociar, anticipar.	Contextualizar, usar, seleccionar, relacionar, localizar, ensinar.	Planificar, elaborar, reconstruír, descompoñer, demostrar, imitar, compoñer.
	Matemáticas	Organizar e representar datos. Utilizar diagramas ou sistemas de representación. Expresar alxebricamente ideas e enunciados. Reformular problemas, elaborar problemas similares, equivalentes ou paralelos; cambiar enunciados.	Percibir patróns, estruturas ou regularidades. Considerar todas as posibilidades. Probar con valores ou casos determinados. Construír expresións alxébricas equivalentes. Identificar casos particulares.	Elixir a información ou os métodos apropiados en novas situacións. Elixir o procedemento óptimo para realizar cálculos determinados. Operar con expresións alxébricas. Aplicar e describir movementos a as figuras, cambios a escala. Deducir unha fórmula.
PREGUNTAS		Se pasase agora...? Sabes o que ocorrería a continuación...? Podes reformularnos o que pasou se agora...? Podería ocorrer o mesmo en...? Que feitos seleccionarías para amosar...?	Podes ensinarme a ?... Poderías aplicar este concepto a ?... Que exemplos sobre... podes poñer? Que pregunta farías nunha entrevista a?... Como usarías...?	Como resumirías...? Como organizarías ... para ...? Poderías descompoñer en pasos ...? Serías capaz de demostrar que...? Podes poñer un exemplo en...? Poderías volver construír ...?
SUXESTIÓN DE ACTIVIDADES EXERCICIOS INTERACTIVOS		Lista desordenada. Preguntas de V/F. Encher ocos. H5P - Image sequencing.	Vídeo interactivo eXe. Actividade despregable. H5P - Essay.	Vídeo interactivo eXe. H5P - Essay. Geogebra.
SUXESTIÓN DE ACTIVIDADES EXERCICIOS PARA A AULA.		Facer unha dramatización. Liña do tempo muda. Predicións estatísticas ou de azar. Destreza "Predición con destreza".	Ensino dun concepto en titoría entre iguais. Saídas á contorna. Exposicións contextualizadas por parte do alumnado. Preparar unha presentación interactiva. Rutina de pensamento "Titulares"	Destreza As partes e o todo. Problemas con modelo heurístico. Simulación dunha conversación seguindo regras convencionais. Organizador gráfico para secuencias.

ANALIZAR				
Analizar	Xeral	Desintegrar o obxecto de aprendizaxe nas súas partes e determinar como estas se relacionan entre elas e co todo.		
		Dimensións do coñecemento		
		FEITOS	CONCEPTOS	PROCESOS
	Matemáticas	Conxunto de datos ou accións que ocorren ao redor dunha temática ou suceso concreto.	Ideas ou pensamentos que permiten comprender experiencias xurdidas de a interacción coa contorna.	Pasos, secuencias ou fases que se necesitan para realizar/alcanzar unha tarefa/meta.
PALABRAS CLAVE		Observación, exposición de datos, comparación, inferencias, inspección, separación, análise.	Integración, orde, elección, localización, exposición de ideas.	Valoración, reorganización, diferenciación, reestruturación. procura de patróns.
ACCIÓNS	Xeral	Sinalar, examinar, buscar similitudes (relacionar), resumir, listar, extraer, atopar.	Seleccionar, atopar, debater, solucionar, contrastar, investigar, clasificar.	Contrastar, determinar, esquematizar, diferenciar, examinar.
	Matemáticas	Identificar situacións de cambios. Comparar obxectos segundo semellanzas e diferenzas. Realizar esbozo de análise.	Conxectar e demostrar patróns e regularidades. Distinguir situacións nas que dar valores exactos ou aproximados.	Crear un problema equivalente. Crear un problema máis sinxelo. Detectar e corrixir erros. Estimar cálculos en magnitudes. Identificar as partes do todo.
PREGUNTAS		En que se relacionan ...? Cal é a relación entre...? En que aspecto está...? Poderías facer un resumo dos aspectos máis relevantes? Podes facer unha lista cos datos máis importantes? Que idea cres que xustifica (un comportamento, unha acción...)? Que inferencias podes facer sobre ...?	Que opinas de...? Cal é a función...? Cales son as partes ou características de...? Cales son as características principais? Que aspectos consideras máis relevantes? Como clasificarías...?	Podes distinguir entre...? Que modificarías de (unha secuencia, formulación dun problema...)? Que aspectos comparten...? Que diferenzas atopas ao comparar estas dúas...? Como organizarías...para demostrar...? Por que cres...?
SUXESTIÓN DE ACTIVIDADES EXERCICIOS INTERACTIVOS		Lista desordenada. Preguntas de V/F. Actividade despregable. H5P - Image sequencing.	Vídeo interactivo eXe. Rosco. Actividade despregable. H5P - Essay. H5P - Drag and drop.	Vídeo interactivo eXe. QuExt. H5P - Essay. Geogebra.
SUXESTIÓN DE ACTIVIDADES EXERCICIOS PARA A AULA.		Busca de puntos críticos. Debate en clase. Clasificacións de secuencias. Esquemas de preguntas para...	Rutina 3-2-1 Ponte. Destreza Compara e contrasta. Informe da análise. Mapa mental. Entrevista. Mesa redonda. Establecer e definir categorías. Resumir os tres puntos máis importantes.	Destreza as partes e o todo. Realizar unha simulación. Facer un esquema do proceso. Elaborar diagramas. Listaxe de elementos relevantes e irrelevantes. Diferenciar feitos de opinións.

CRITICAR / AVALIAR				
Criticar/ Avaliar	Xeral	Ter unha visión argumentativa, crítica e valorativa do coñecemento.		
		Dimensións do coñecemento		
		FEITOS	CONCEPTOS	PROCESOS
	Matemáticas	Conxunto de datos ou accións que ocorren ao redor dunha temática ou suceso concreto.	Ideas ou pensamentos que permiten comprender experiencias xurdidas de a interacción coa contorna.	Pasos, secuencias ou fases que se necesitan para realizar/alcanzar unha tarefa/meta.
PALABRAS CLAVE		Explicación, fundamentación, reflexión, elección, ordenación.	Descrición, dedución, determinación, aprobación, aclaración.	Investigación, constitución, organización, priorización, comparación.
ACCÍONS	Xeral	Considerar, xulgar, opinar, precisar, escoller, ordenar, elixir.	Integrar, atribuír, interpretar, apuntar, estimar, xustificar, avaliar, explicar.	Defender, seleccionar, medir, estruturar, verificar, decidir, sistematizar, antepoñer.
	Matemáticas	Ordenar magnitudes. Descartar un dato ou solución errónea. Valorar a idoneidade dunha solución entre varias.	Refutar para axudar a desenvolver e xustificar conxecturas máis xerais. Refutar conxecturas. Examinar a validez de xeneralizacións de propiedades ou relacións.	Realizar inferencias e predicións. Inferir consecuencias en posibles erros nos procesos ou regras. Comparar e avaliar métodos para resolver un problema ou para elixir a mellor forma de resolver un problema.
PREGUNTAS		Estás de acordo con ...? Cal é a túa opinión sobre...? Cres que sería mellor se...? Que consecuencias derivanse ...? Por que cre que escolleu o protagonista...? Que elección tomaras se...?	Por que ese personaxe? Como xustificarias...? Como aprobarías...? Como podes definir ...? De acordo ao que sabes, Como explicarías...? Que información usarías para xustificar (o teu punto de vista, unha idea...)? Cres que esta información é certa ou falsa? Por que cremos que isto é verdade?	Sería mellor se ...? Como darías prioridade...? Que seleccionarías para...? Que datos se usaron para chegar a...?... Por que sería mellor este (argumento, operación...) que? Poderías comparar... (palabras, persoas, ideas, problemas,...)? Que é o que máis che gusta de...?
SUXESTIÓN DE ACTIVIDADES EXERCICIOS INTERACTIVOS		Lista desordenada. Preguntas de V/F. Preguntas elección múltiple. H5P - Image sequencing.	Vídeo interactivo eXe. Actividade despregable. H5P - Essay. H5P - Audio Recording.	Vídeo interactivo eXe. QuEst. H5P - Essay. Geogebra.
SUXESTIÓN DE ACTIVIDADES EXERCICIOS PARA A AULA.		Destreza "explicación causal con destreza". Xulgar a fiabilidade das fontes. Elaborar unha memoria. Lectura comprensiva valorativa.	Rutina: Antes pensaba - agora penso. Xogar a "Avogados e fiscais". Elaborar un informe crítico. Clasificación "As miñas ideas favoritas".	Grupos de discusión libre. Dinámica de tomar posicionamentos. Elaborar unha rúbrica por parte do alumnado. Mostrar e demostrar

CREAR				
Crear	Xeral	Cambiar ou crear algo novo a partir do coñecemento adquirido, ou propoñer situacións alternativas.		
		Dimensións do coñecemento		
		FEITOS	CONCEPTOS	PROCESOS
	Matemáticas	Conxunto de datos ou accións que ocorren ao redor dunha temática ou suceso concreto.	Ideas ou pensamentos que permiten comprender experiencias xurdidas de a interacción coa contorna.	Pasos, secuencias ou fases que se necesitan para realizar/alcanzar unha tarefa/meta.
PALABRAS CLAVE		Investigación, clasificación, comparación, combinación, presentación.	Preparación, adaptación, representación, adecuación, corrección, formulación.	Creación, produción, elaboración, fabricación, optimización.
ACCIÓNS	Xeral	Recompoñer, propoñer, categorizar, hipotetizar, xerar.	Modificar, acomodar, completar, escoller, transformar, corrixir, axustar, teorizar.	Deseñar, inventar, orixinar, combinar, idear, mellorar, simplificar, xerar, formular.
	Matemáticas	Tomar medidas. Traducir un dato/heito dunha linguaxe a outro. Dado un resultado crear unha situación problemática.	Demostrar unha hipótese con argumentos, deducións ou conclusións rigorosas.	Simplificar un proceso dado. Crear outros procesos de resolución. Utilizar outros algoritmos para as operacións matemáticas.
PREGUNTAS		Podes xerar...? Que pasaría se...? Que feitos podes recompilar...? Podes propoñer opcións diferentes...? Poderías clasificar/presentar (eventos ou ideas) de varias formas distintas? Podes inventar un final para...?	Que cambios farías para...? Como adaptarías...? Como modificarías o...? Podería formular unha teoría para...? Que farías para corrixir...? Poderías transformar o modelo? Poderías formular unha teoría nova sobre...?	Como mellorarías...? Que idearía para crear ...? Podes inventar (final alternativo, problema a partir duns datos, un xogo a partir dunhas regras, un diálogo etc.)? Poderías deseñar un plan para...? Que deseñarías...?
SUXESTIÓN DE ACTIVIDADES EXERCICIOS INTERACTIVOS		QuExt. H5P - Image sequencing.	H5P - Essay. H5P - Audio Recording	H5P - Essay. Geogebra.
SUXESTIÓN DE ACTIVIDADES EXERCICIOS PARA A AULA.		Crear historias en grupo. Novos finais nas lecturas. Reconstruíndo a Historia. Inventar Quizzes. O mundo ao revés....	Choiva de ideas. Nubes de palabras. O país dos inventos. As miñas teorías sobre... Creando hipóteses. "A cacharrería".	Organizador gráfico. Destreza "Xerar ideas creativas". Ideas encadeadas. Visual Thinking.

Este contido é unha tradución e adaptación do recurso orixinal [¿Cómo ofrecer alternativas a ejercicios y actividades con diferentes procesos cognitivos?](#), integrado no REA [Crea tu REA para el Proyecto REA Andalucía](#) da "Consejería de Educación y Deporte de la Junta de Andalucía", que o distribúe baixo licenza de CC BY-NC-SA.

